

Lo saumon deu gave de Pau

De Gaston Fricker, en 3au au Collègi Calandreta de Gasconha

Dusau prèmi deus Calams Bearnés 2019, categoria « Produccions literària – Collègi »

Lo saumon de la Mar Grana, shens dobte lo peish migrator mei emblematic, un còp adulte, d'aver passat 1 a 2 annadas en mar, qu'efectuan migracions de las longas de cap tà l'arriu on vadón entà s'arreproduir.

Arribats en aiga doça, los saumons que pujan l'arriu sus mantuas detzenas e centenas de quilomètres, tà juntar las zònas hregadèras situadas en capsús. Au cors d'aquesta virada, lo saumon non minja pas, qu'utiliza las resèrvas amassadas en mar.

Seteme : Qu'arribèi fin finala a l'Ador, que me'n brembi com si èra ger mes, aqueth brave Ador qu'avè cambiat. L'aiga qu'èra mei cascanta, e que trobèi tròç de matèira estranha (plastic). La medisha que dens aquera Mar Grana mes mei concentrada, qu'ac tastèi un còp, qui n'ei pas de minjar !

Que començèi alavetz de partir de cap taus Gaves Units qui's getan dens l'Ador.

Octobre : Tot lo mes passat que pugèi dinc au bocau. Aquiu, que'm separèi de l'Ador, darrèra linha batenta abans lo Gave de Pau, que crotzèi mantuns collègas, au miei deus quaus ua secretaria que m'agradava plan. Que hasom atau d'ara enlà lo viatge amassa. Era tanben qu'èra deu Gave de Pau. Qu'esperavi qu'estossem vaduts au medish endret entà's fecondar. Dues setmanas après, qu'arribèm a Pau, aqui, qu'estom suspres de véder totas aquestas deishas, n'em sentivi pas plan, que hasè quasi dus mes qui vivèvam dens aiga polluada e hastiau. Un còp passat lo pont d'Espanha, qu'èram confrontats a un problèma, un gran barratge. Aqueth empach qu'èra dedicat tau stade d'Aigas Vivas (dab los aigats de l'an passat, lo sistèmi que s'èra copat, qu'èran en trin deu remendar) impossible de passar dens aquestas condicions, que calèva har viste, n'avèvam pas hèra de temps entà's reproduir. Qu'esperèm alavetz 5 dias dinc a ua pujada de las aigas miraculosa. Que passèm per ua clusèta hèra estreta. En contunhar aquesta virada, que passem per Bòrda, sac plastic, polistiren, pneumatic... Tot qu'avè cambiat, lo paisatge qu'èra vadut cascant, lo cor de l'aiga n'èra pas mei lo medish. Non semblava pas briga aus mens sovièrs, qu'èri esbarit. Qu'ei medish credut que ns'èram pergut lo camin. Pendent aqueth temps, la mea amiga que comencè a perdre fòrças, duas dias après que's morí. Non sabèi pas perqué èra morta, dilhèu per'mor de la pollucion. N'avèvi pas d'emocion,

n'èra pas lo moment de plorar, que calèva contunhar. Quan arribèi au nivèu de las hregadèras, abans Gavarnia, qu'encontrèi sonque dus saumons, los dus que s'èran ja coplat. Lo mascle qu'emparaba la hémia, non podoi pas la fecondar. Qu'èri tot sol. Dias e dias que passèn e tostemps pas nada hémia qu'arribèn. Lo miracle que's transformè en malediccion.

Noveme : Que commenci a m'alassar. Los de la mea espècia que's moreishen en noveme-deceme, qu'ei lèu lo men tor . Quan pensi que i a enquèra cent ans, que i avè centenats e centenats de saumons sauvatges aci medish, los pescaires qu'èran en un cèu. En tot atèner, que seré plan que los mes hilhs e podossen encontrar longtemps enquèra dens aqueras montanhas tant estimadas. Ailàs ...